

klonem k přístupu neoliberálnímu, tj. ekonomik nabídkové strany. Mohlo by se rovněž zdát, že subjektivní a v mnohém povrchní teoretické řešení, které rovněž nepřináší žádné skutečně nové teoretické poznání, je doplněno pouhým encyklopedickým výčtem sociálně-politických opatření a dat týkajících se trhu práce v jednotlivých zemích. Čtenářem, pro kterého je dle mého názoru kniha napsána (a pro kterého bude mít i svůj význam), je občan západních zemí v ekonomii se orientující, zůstávající však laikem, který má zájem získat jen základní a vel-

mi obecné informace o nezaměstnanosti na druhé straně Evropy.

Rozlučme se s Porketovou knihou, stejně jako on se loučí se svými čtenáři – Fukuyamovou otázkou o tom, skončila-li historie vítězství liberální demokracie nebo ne? „Argumentem pro není argument ekonomicky, ale eticky: v podmínkách moderní společnosti jen liberální demokracie může dát hodnotám svobody, nezávislosti, rovnosti a lidské důstojnosti praktickou realizaci.“ (s. 186)

Martin Lux

Jiří Sedlák: Inocenc Arnošt Bláha

Brno, Masarykova univerzita 1995, 200 s.

Život a odborné i literární dílo zakladatele Brněnské sociologické školy došlo svého zatím nejúplnějšího monografického zpracování. Sedlákova kniha zachycuje prostřednictvím životopisu I. A. Bláhy (1879-1960) zároveň mnohé z komplikovaného osudu české sociologie. Sleduje Bláhovu životní dráhu od pelhřimovského gymnázia, přes královéhradecký bohoslovecký seminář a Vídeňskou univerzitu, až po pražskou Filozofickou fakultu a studia v Paříži. Zvláštní pozornost je věnována Bláhovu sociologickému zrání, na něž měl zásadní formativní vliv především jeho roční pobyt v Paříži 1908/1909, který mu zprostředkoval důvěrnou znalost myšlenek Emila Durkheima, Luciena Lévy-Bruhla a dalších předních osobností tehdejší francouzské společenské vědy.

Autor v knize sleduje též Bláhovu usilovnou organizační práci, která vedla mimo jiné k ustavení Sociologického semináře na Filozofické fakultě v Brně roku 1922 a výrazně přispěla i k založení Masarykovy sociologické společnosti o tři roky později, stejně tak jako ke vzniku časopisu *Sociologická revue*, který zakládá spolu s E. Chalupným a J. L. Fischerem roku 1930. Souběžně si autor všimá Bláhovy rozsáhlé publikační činnosti s důrazem na jeho stěžejní sociologické spisy: *Město* (1914), *Sociologie sedláka a dělníka* (1925), *Sociologie dětství* (1927), *Dnešní krise rodinného života* (1933), *Sociologie intelligence* (1937) a desítky dalších, méně známých studií.

Odpovídající pozornost je věnována též Bláhovu politickému snažení. Zakladatel (v ro-

ce 1925) Pokrokové strany sdílel téměř manheimovské iluze o objektivitě a dalších přirozených ctnostech sociální vrstvy intelligence. Sedlák připomíná a analyzuje Bláhovy postoje v době velké hospodářské krize a především v době osudové krize pomnichovské, která pro Bláhu znamenala nucený odchod do důchodu a trvalý život v nejistotě. Po válce se vrací a zakládá v Brně Vysokou školu sociální, obnovuje *Sociologickou revue*. Po roce 1948 je pak Bláha spolu se sociologií podruhé umlčen poté, co byl jeho boj za sociologii zrazen ze strany sociologů pražské Filozofické fakulty, kteří podali iniciativní návrh na rozpuštění sociologie ve filozofii. Posmrtně vychází teprve v roce 1968 jeho učebnice *Sociologie* dopsaná koncem padesátých let.

Sedlákova důkladná a kvalitní práce soustřeďuje cenné dokumenty vycházející z prostředí Brněnské sociologické školy a osvětluje lidské rozměry Bláhovy životní filozofie. Bláhův život a dílo jsou zde oživeny a přiblíženy ve vzpomínkách jeho nejbližších přátel a žáků. Součástí monografie jsou též ukázky z drobnějších a méně známých Bláhových časopiseckých statí, ale také například ukázky z jeho pozoruhodné doktorské práce z roku 1908, tak jak byly otiskovány v Lidových novinách v letech 1913-1914.

Bláhovy úvahy mívají nejednou kritický rozměr s nadčasovým záberem, jak je tomu například v jeho poznámkách o stavu vysokých škol a vědy v naší zemi: „Psát o tomto vztahu by bylo smutné žalování. Brněnské univerzitní semináře, ústavy a laboratoře by dokázaly neskonalé víc, kdyby bylo dostatek hmotných prostředků. Za dnešní finanční situace musí,